

Motion till riksdagen 2021/22:4388

av Elisabeth Falkhaven m.fl. (MP)

med anledning av prop. 2021/22:85 En ny konsumentköplag

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt tillsätta en utredning för att arbeta fram underlag till en särskild lagstiftning som hanterar köp och försäljning av levande djur där djurens välmående är en tydlig parameter, liksom köparens och säljarens ansvar, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utvärdering av konsumentköplagen med avseende på handel med levande djur bör göras tre år efter lagens genomförande och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det är bra att Sverige får en starkare konsumentköplag. Det har funnits ett behov av det länge och det är oerhört viktigt för konsumenter, som oftast befinner sig i ett underläge när de köper en vara, att det finns ett starkt konsumentskydd.

Propositionen är ett tydligt steg framåt i de delar som Miljöpartiet drivit på under sin tid i regeringen, bl.a. angående två års presumtionsregel för varor generellt, vilket är bra eftersom det ger incitament till hållbarare varor. Sverige behöver ligga i framkant. Det är också bra att vi äntligen skrivit in några särskilda regler för levande djur, vilket är välbehövligt eftersom djur är levande varelser. Däremot är propositionen inte tillräcklig och det finns farhågor att lagstiftningen kan bidra till att djur blir negativt påverkade.

Vi ifrågasätter varför regeringen inte har tagit till vara möjligheten att undanta försäljning av levande djur från den föreslagna lagen om konsumentskydd vid köp och vissa andra avtal, i enlighet med möjligheten som ges i EU:s direktiv (2019/771). Det var en brist att utredningen som låg till grund för propositionen inte hade till uppdrag att utreda hur reglerna påverkar djur utan enbart skulle se till relationen konsumenter/näringsidkare. Därför anser vi att det behöver tillsättas en ny utredning som tittar på handel med levande djur utifrån konsumentens och djurens perspektiv.

Konsumentköplagens hela syfte är att skydda konsumenter vid köp av varor där köparen är konsument och säljaren är näringsidkare. Djurens perspektiv har aldrig täckts in, vilket är en brist. I den nya konsumentköplagen finns ett fåtal särregleringar för djur, men inte i den utsträckning som är behövligt.

Miljöpartiet anser att det behövs en särskild lagstiftning då det gäller handel med levande djur

Det finns flera anledningar till att levande djur borde hanteras separat från konsumentköplagen. Efter att ha tagit del av alla remissvar som inkommit kring förslaget på ny konsumentköplag ser vi att för lite av det som djurskyddsorganisationerna förordat som förändringar tagits hänsyn till i propositionen som nu ligger på bordet. Utredningen och flera remissinstanser har bl.a. pekat på flera risker för djurvälståndet vid tvist, vilket Miljöpartiet håller med om. Tillräcklig hänsyn har dock inte tagits till de riskerna vid utformningen av propositionen.

De synpunkter som förts fram i remissvaren som inkommit från SKK, Sverak och Veterinärförbundet borde ha legat till grund för regeringens förslag.

Miljöpartiet anser därför att en ny grundlig utredning om handel med levande djur måste göras. Effekterna för djurvälståndet vid köp och försäljning av djur måste finnas med och tas relevant hänsyn till.

Miljöpartiet anser också att en utvärdering av konsumentköplagen med avseende på handel med levande djur bör göras tre år efter lagens genomförande. Flera anledningar till att vi anser detta punktats upp här nedan.

- Levande djur är väsentligen annorlunda beskaffade än de varor som lagen i allmänhet avser. En hundvalp eller kattunge som lämnar uppfödaren vid bara några få veckors ålder kommer att utvecklas till stor del utifrån sin miljö, mat och övrig omvårdnad hos den som köper den lilla varelsen. Det går inte att likställa levande djur med döda ting, vilket alla egentligen förstår. Köper du en levande varelse formar du dess framtid helt enkelt. Konsumenten har alltså inte bara rättigheter utan även skyldigheter gentemot ett levande djur. Försäljning av djur och relationen mellan säljare och köpare är mer komplex.
- Djurskyddslagen reglerar djurskyddet men reglerar inte konsumentskyddet vid handel med djur och därför finns en gråzon mellan lagrummen.
- Djur är till skillnad från saker kännande varelser. Det kan kännas självklart men tas inte hänsyn till i konsumentköplagen.
- Konsumentköplagen är orimlig att applicera på levande varelser eftersom de inte kan "varudeklaras" att gälla över tid som det går att göra med en sak.
- Det är olämpligt att ha samma felbegrepp för levande djur som för saker.
- Att presumtionsregeln om att fel som visar sig inom sex månader (enligt förslaget till ny lag) ska anses ha funnits vid avlämnandet är inte rimlig att applicera på levande djur då det är särskilt svårt att i efterhand bedöma om det är säljarens eller köparens ansvar. Djur är i sig föränderliga och påverkas av exempelvis miljöombyte eller nya hanterings- och träningsrutiner.
- Konsumentköplagen utgår från att köparen är i underläge både ekonomiskt och med sämre kunskaper än säljaren och att skyddsbehovet därmed är stort. Men, som även betänkandet tar upp, så stämmer inte det alltid vid handel med djur. Det kan ibland till och med vara tvärtom. När säljaren inte längre kan tillse att djuret behandlas,

utfodras och tränas så att inga skador uppstår, kan säljaren heller inte ta ansvaret för djuret. Det ankommer oftast helt på köparen, därav vilar ansvaret tungt även på köparen för eventuellt uppkomna skador på djuret.

- Det finns ingen möjlighet att vid besiktning i samband med avlämnandet misstänka och därmed upptäcka dolda fel som inte påverkar djurets funktion (exempelvis en inre anatomisk avvikelse utan några som helst störningar av djurets funktion och hälsa). Det är också mycket svårt, ofta omöjligt, att i efterhand kunna göra en bedömning av huruvida skadan fanns vid försäljningen. Både säljare och köpare blir då missnöjda på grund av detta och veterinärer dras oförskyllt in i påfrestande konflikter och tvister med båda parter.
- Dolda fel, dvs. sådant som inte kunnat upptäckas vid besiktningen och som säljaren inte känt till, är ett särskilt problem, även för veterinärkåren. Till exempel: En häst som säljs har inga symtom på sjukdom eller skada men röntgas av olika skäl hos nya ägaren. En avvikelse upptäcks och ägaren åberopar då ”dolt fel” och vill lämna tillbaka hästen/få omleverans – trots att hästens hälsa eller funktion inte är påverkad. Oavsett vem som har rätten på sin sida så sätts en process igång som kan pågå mycket länge och är kostsam och där djuret ofta lider skada genom att det blir mer eller mindre ”övergivet”.
- Konsumentköplagens starka konsumentskydd riskerar att bli ”processdrivande” och då det gäller handel med djur innebär det en ökad risk för att även ”varan” (djuret) kommer till skada.
- En omvänd bevisbörda blir orimlig i sig och ställer ofta krav på en veterinär som inte kan uppfyllas på ett tillfredsställande sätt.
- Att byta ut levande djur eller häva köp fungerar inte på samma sätt som för ett skadat kylskåp. Dels har köparen en känslomässig relation till varan/djuret, dels finns inga likvärdiga kopior.
- Även reglerna om prisavdrag och skadestånd är illa anpassade för ”fel” i levande djur. Det visas bl.a. av att Högsta domstolen i ett prejudikat från 2001 konstaterat att djur inte är ”vilken egendom som helst” och gjort undantag från principen om ersättningstak när det varit fråga om skadestånd för veterinärkostnader (NJA 2001 s. 65 I & II).
- Ett levande djurs egenskaper kan inte garanteras eller förutsättas på samma sätt som för andra varor. Föreningar som SKK har exempelvis villkor i sitt obligatoriska köpeavtal för hund som säger att hunden säljs som sällskapsdjur. Konsumentköplagens tvingande regler trumfar emellertid sådana villkor i konsumentförhållanden, vilket gör att avvikelser från befogade förväntningar om exempelvis jaktgenskaper kan utgöra fel.
- När det gäller hundsmuggling har tullen inte tillräckliga verktyg att använda sig av eftersom hundarna ses som varor som har fri rörlighet över gränserna enligt EU:s lagar om fri rörlighet av varor.

Den köprättsliga regleringen är designad för varor vars kvalitet och egenskaper på olika sätt kan mätas och garanteras. Djur är levande varelser och den köprättsliga regleringen är därför illa anpassad för handel med levande djur. En liknande slutsats drogs vid införandet av konsumenttjänstlagen. Djur är i och för sig egendom och skulle därför omfattas av konsumenttjänstlagens tillämpningsområde, men de reglerna är anpassade för s.k. resultattjänster. Eftersom arbete på levande djur karaktäriseras av en plikt att visa omsorg, snarare än att prestera ett visst resultat, undantogs levande djur från lagens

tillämpningsområde. Att undanta levande djur även från den köprättsliga regleringen och införa särskilda regler för handel med djur skulle forma en mer enhetlig förmögenhetsrätt som, utöver fördelar för djurvälferden, kan leda till en mer förutsägbar och ändamålsenlig rättstillämpning.

Elisabeth Falkhaven (MP)

Emma Hult (MP)

Amanda Palmstierna (MP)